OŠ ŽIRI

LOVEC IN LOVSTVO NA ŽIROVSKEM

sociologija
raziskovalna naloga

Avtor: Jakob KAVČIČ

Mentorici: Barbara PETERNEL
Maja BREZOVAR

Žiri, 2018

I KAZALO

Povzetek IV
Zahvala IV
1 UVOD 1
2 TEORETIČNI DEL 2
2.1 Zgodovina lova 2
2.2 Zgodovina lova na Žirovskem 4
2.2.1 Zakupna pogodba o lovu v občinskem lovišču Žiri (1913) 4
2.1.2 Lovska družba Žiri (1936–1941) 5
2.3 Lovska družina Žiri (od 1946) 5
2.4 Način življenja in naloge lovcev 6
2.5 Kultura lova 7
2.5.1 Lovska kultura – opredelitev 7
2.5.2 Lovstvo v ljudskem izročilu 7
2.5.3 Etični kodeks 12
3 EKSPERIMENTALNI/EMPIRIČNI/RAZISKOVALNI DEL 14
3.1 METODOLOGIJA 14
3.1.1 Opis vzorca raziskave 14
3.1.2 Opis merskega instrumenta 14
3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov 14
3.1.4 Obdelava podatkov 14
3.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA 15
3.3 INTERVJU Z G. DARKOM HUDOLINOM 22
4 RAZPRAVA 26
5 ZAKLJUČEK/SKLEPI 27
6 VIRI IN LITERATURA 28
7 PRILOGE 30

II KAZALO SLIK

Slika 1: Lovčev pogreb 7
Slika 2: Narobe svet 8
Slika 3: Lisica brije lovca 8
Slika 4: Lovec meri na volka 9
Slika 5: Lov na severnega medveda 9
Slika 6: Lovec meri na medveda 10
Slika 7: Merjasec za lovcem 10

III KAZALO GRAFOV

Graf 1: Dekleta ali fantje 15
Graf 2: Učenci posameznih razredov 15
Graf 3: Ali je loviti naravno? 16
Graf 4: Ali si bil kdaj na lovu? 17
Graf 5: Ali je lovec tudi poklic? 17
Graf 6: Ali je kakšen tvoj sorodnik lovec? 18
Graf 7: Lovske družine 18
Graf 8: Žirovska lovska družina 19
Graf 9: Ali ti je kdo predstavil delo lovca? 19
Graf 10: Ali imamo od divjih živali več koristi ali škode? 20
Graf 11: Ali imaš kakšno domačo žival? 20
Graf 12: Ali okrog doma opaziš divje živali? 21
Graf 13: Živali imajo mir pred ljudmi v gozdu 21

IV KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik 30
Priloga 2: Vprašanja za intervju 31

Povzetek

Lov spremlja človeka že od pradavnine, a se je pomen te dejavnosti skozi zgodovino korenito spreminjal. Danes je to način življenja in je lov veliko več kot le pogon in streljanje divjadi. Lov je zalezovanje, opazovanje, streljanje redko. Lovci so zaljubljeni v gozd in so tudi potrpežljivi do psov.
Raziskovalna naloga predstavlja zgodovino lovstva na Žirovskem. Odgovarja na vprašanja, kaj učenci višjih razredov osnovne šole Žiri vedo, o lovcih, Lovski družini Žiri, o kulturni dediščini v povezani z lovom in tudi, kako je lov vplival na življenje v preteklosti in tudi kakšen vpliv ima danes.

Ključne besede: lov, zgodovina lova, način življenja, kultura lova

Zahvala

Zahvaliti se želim intervjuvancu g. Darku Hudolinu, predsedniku LD Žiri, ki je s svojimi temeljitimi odgovori pomembno prispeval k izdelavi moje (prve) raziskovalne naloge.

1 UVOD

Lov. Beseda, ki ima močan pomen. Ime za človekovo dejavnost, ki ga spremlja že od vsega začetka razvoja. Beseda, ki v dandanašnjih dneh, ko človek vse manj časa prebije v in z naravo, marsikje pridobiva negativen predznak. Lov je dejavnost, ki se je skozi tisočletja močno spremenila. Od pradavnega lova živali, ki je pomenil preživeti ali izumreti, do današnjih dni, ko potrebščine za preživetje »ulovimo« v trgovini, se je lov močno spremenil. Vendar ni povsod tako. Še danes poznamo predele sveta, kjer ima lov še vedno prvinsko obliko iz pradavnine. Pri nas pa je lov dejavnost, ki pomeni več kot preživetje. Biti lovec je odgovorno. Zakaj biti lovec, pa je vprašanje, ki mu težko najdemo odgovor. Biti lovec je zbujen prastari nagon po lovu. Ker pa takega lova ne potrebujemo več, poznamo številne etične norme, ki jih pri lovu upoštevamo.
Še vedno lovimo divjad – živali, ki so živa bitja. Vendar loviti divjad v teh časih in teh razmerah ni prvobitnega pomena. Prvobitni pomen je ohranjati vrste divjadi in njihov življenjski prostor. Zato kljub temu, da je lov kratka beseda, pomeni veliko več.
Opazovanje pa temelji na urah, dnevih, tednih in letih, prebitih v naravi. Šele nato se nam prične svitati, kaj lov je.
Za izdelavo raziskovalne naloge sem se odločil zato, ker na naši šoli še nihče ni delal raziskovalne naloge na tem področju. Zanjo pa sem se odločil tudi zato, ker je moj ati lovec in tudi jaz z veseljem hodim z njim na lov in se udeležujem lovskih akcij. Z lovstvom sem seznanjen že od petega leta starosti, zato imam zelo rad lov že od malega in tudi to mi je dalo zagon, da sem se lotil te raziskovalne naloge. Prepričan sem, da bom čez nekaj let že lovec. Predvsem me zanima, kaj lovstvo pomeni na Žirovskem in kakšen način življenja je to, da pripadaš lovski družini npr. Žiri.

Izbral sem metodo spraševanja, ki mi je omogočila kvantitativno analizo podatkov. Tako sem pridobil, analiziral, interpretiral podatke in izsledke z uporabo ankete in strukturiranega – vnaprej pripravljenega intervjuja. Sestavil sem vprašanja za intervju in povzetke odgovorov uporabil v razpravi naloge.

Postavil sem naslednje hipoteze in jih v zaključku naloge potrdil ali ovrgel.

1. Anketiranci menijo, da je loviti naravno.

2. Večina anketirancev še ni šla na lov.

3. Anketiranci vedo, da imamo v Žireh lovsko družino.

4. Živali imajo mir pred ljudmi v gozdu.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Zgodovina lova

Lov je najstarejša dejavnost človeka. Načini lova so se razvijali z napredovanjem tehnike in razvojem lovskega orodja in orožja. Lovec iz kamene dobe (paleolitik) je lovil predvsem iz potrebe, ki mu jo je narekovalo vsakodnevno življenje. Lovec je uporabljal kamnito orodje, njegovo lovsko orožje pa sta bila lok in kopje, na katerega je vgrajeval koščene konice. Lov je bil za človeka glavna dejavnost in osnova za preživetje. Poleg mesa je pričel uporabljati tudi ostale dele plena. Iz kože je izdeloval oblačila in obutev, iz kosti pa orodja in orožja.

V mlajši kameni dobi (neolitik), ko je človek pričel obdelovati zemljo, pridelovati žita in poljščine, udomačevati živali in razvijati živinorejo, lov ni bil več nujen za preživetje. S krčenjem gozda za pridobivanje obdelovalne zemlje se je začel boj med človekom in živaljo za življenjski prostor in tu lahko začnemo govoriti o začetkih zatiranja in iztrebljanja nekaterih živalskih vrst, ki so ogrožale poljščine.

Lov je postajal vse bolj strast, povezana z užitki pri lovu in predpravica tistih, ki so imeli oblast. Iliri so že izdelovali lovsko orožje iz železa. Pri lovu jih je kot človekov najzvestejši prijatelj začel spremljati pes. Kelti so se na lov odpravljali s konji. Pri lovu pa so že uporabljali šolane pse. Za Ilire in Kelte je znano, da so spoštovali stroga pravila lovske etike. Lov, kakšnega so poznali Iliri in Kelti, so nadaljevali Rimljani, ki pa so kot način lova poznali tudi sokolarjenje. Po rimskem pravu je bila divjad nikogaršnja last. Šele po uplenitvi je postal lastnik uplenitelj.

V 6. stoletju so se v tem delu Evrope pričeli naseljevati Slovani, ki so zasedali nenaseljena ozemlja. Vladarji so razglašali vso zemljo brez lastnika za svojo in si s tem lastili tudi pravico do lova na tej posesti. Nastajala so velika kraljevska lovišča, imenovana foreste. Kosezi, člani tedanjega plemstva, so zahtevali pravico do lova in jo tudi dobili, saj so predstavljali osebno vojsko kneza in so se z lovom pripravljali na vojaške dolžnosti. Lovili so s puščicami v obliki trna, z meči in s kopji.

V srednjeveškem obdobju pod vladavino Frankov v 9. stoletju je lovstvo v svoje roke prevzelo nemško plemstvo. Lov ni bil več nuja za preživetje, ampak je služil za zabavo. Plemiči so lovili predvsem parkljasto divjad, jelene, damjake in divje svinje. Podložniki so morali loviti škodljivo divjad. Za pse in konje, ki so gospodi pomenili več kot človeški podložnik, so morali na lovu skrbeti gonjači. V tem času se je uveljavil regalni sistem lova in prenos s hrtinami (vladarjevimi listinami) na nižje plemstvo. Pričela se je tudi delitev divjadi na visoko in nizko divjad. Kot orožje za lov se je pojavil lokostrel kot mehanično orožje.
V 13. stoletju je pod vplivom Bizanca lov postal izključno plemiška pravica. S tem se je sprevrgel v razvrat in morijo ter družabno prireditev v dragocenih oblačilih in z dragim orožjem. Podložniki niso smeli več loviti. Naložena jim je bila posebna lovska tlaka. Podložnikom je lov predstavljal nujo za preživetje, zato se je v tem obdobju

močno razvil divji lov. V boju za staro pravdo so podložniki zahtevali tudi pravico do lova.

Prve lovne predpise je izdal Maksimiljan I. (1493–1519). Predpis z naslovom De Artem Venandi (O umetnosti lova) je že vseboval pravila gojitve divjadi in lovopusta. V začetku 16. stoletja so Kitajci iznašli smodnik, kar je prineslo veliko tehnološko revolucijo za lov, saj so se pojavile prve puške primerne za lov. V tem stoletju so bili izdani trije cesarski patenti za lov (1556, 1557, 1565), ki so predvideli kazni za divje lovce.

Prvi predpis za deželo Štajersko in Kranjsko je Uredba za lov in ribolov, ki jo je izdal cesar Ferdinand I. leta 1618. Uredba je dajala popoln pregled stanja lovstva. Določeni so bili že lovopusti za visoko divjad. V tem obdobju so za dokazovanje prestiža in lovskega ugleda gradili razkošne lovske dvorce. Uveljavil se je parforsni lov, ki je bil najbolj okruten lov v zgodovini. Divjad so gonili toliko časa, da se je od izčrpanosti zgrudila na tla.

Leta 1750 so se zaradi vse večjih potreb v vladarski blagajni cesarice Marije Terezije lovišča dražbila (izklicevala na dražbi). Dražbili so lahko samo plemiči. Cesar Jožef II. je leta 1786 izdal patent, ki je omogočil, da je lov postal dostopen vsakomur, ki si ga je lahko privoščil. Fevdalni sijaj lova je bledel, lov je prehajal v roke meščanstva.

Z izdajo cesarskega patenta leta 1849 se je pri nas dokončno uveljavil dominalni sistem lova. Vse pravice vezane na lov je imel lastnik oziroma zakupnik zemljišč, ki je odločal o strukturi in količini odstrela. Povečalo se je število divjih lovcev, ki so menili, da imajo neodrekljivo pravico do lova. Ker so lovili preko mere potreb, je prišlo do iztrebljanja jelenjadi, srnjadi in gamsov.

Cesarski patent iz leta 1853 je dovoljeval odkup samo lovnih pravic. Naslednji patent iz leta 1876 pa je poostril določbe o lovu. Organizirana je bila tudi lovska varnostna služba. Po uveljaviti tega patenta se je izboljšal tudi stalež divjadi. Avstrijska zakonodaja je veljala pri nas do leta 1935, ko je Dravska banovina sprejela enoten zakon o lovu Kraljevine Jugoslavije. Lovska pravica je bila združena z lastnino zemljišča in je pripadala lastniku, če je imel 200 ha strnjenega zemljišča. Manjša zemljišča so občine dajale v zakup na javnih dražbah. Zakupna doba je veljala od 4 do 12 let.

Organiziranost slovenskih lovcev sega v leto 1907. Na predlog dr. Ivana Lovrenčiča so se 16. oktobra leta 1907 v Ljubljani zbrali lovci slovenskega rodu in ustanovili Slovenski lovski klub. Namen kluba je bil izražen v tretji točki pravil: »Združevati slovenske lovce, delovati za povzdigo lova na Slovenskem ter skrbeti za strokovno izobrazbo svojih članov«. Za prvega predsednika Slovenskega lovskega kluba je bil izvoljen tedanji ljubljanski župan Ivan Hribar. Za slovenski lovski znak so si izbrali belega kozoroga z zlatimi rogovi.

Za 2. občni zbor marca leta 1909 je Slovenski lovski klub pripravil lovsko razstavo v Ljubljani in se s tem predstavil tudi širši javnosti. Na tem zboru so lovci svojo organizacijo preimenovali v Slovensko lovsko društvo. Že naslednje leto, januarja leta 1910, so pričeli izdajati glasilo Lovec, ki – če odštejemo okupacijo – nepretrgoma

izhaja še danes. Na 3. občnem zboru 24. aprila leta 1910 je bil za predsednika izvoljen dr. Ivan Lovrenčič.
Lovci znanje prenašajo s starejših na mlajše generacije neposredno in znotraj lovskih organizacij. Lovska zveza Slovenije izdaja tudi zlatorogovo knjižico, od leta 1910 z nekaj prekinitvami društveno revijo Lovec, prireja predavanja in sodeluje z naravovarstvenimi in drugimi organizacijami ter šolami pri ozaveščanju in vzgoji javnosti (dostopno na: http://www.ldloka.si/zgodovina-lova-in-lovstva.html Pridobljeno, 29.11. 2017).

Lovska zveza Slovenije, ustanovljena leta 1907, je bila po prvi svetovni vojni vse do osamosvojitve članice Lovske zveze Jugoslavije. Leta 1991 je bila sprejeta v Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) in dve leti pozneje v Združenje lovskih zvez Evropske skupnosti (FACE).

2.2 Zgodovina lova na Žirovskem

V srednjem veku so bili na škofjeloškem ozemlju še prostrani mešani gozdovi, v katerih je živelo veliko divjadi. V 16. stoletju omenjajo oskrbniška poročila, da je bilo še mnogo jelenov, medvedov, volkov, divjih prašičev in gamsov. Tudi ris je bil takrat dobro zastopan.
Janez Vajkard Valvasor omenja v svoji knjigi Slava vojvodine Kranjske iz leta 1689, da so bila na loškem ozemlju bogata lovišča. Pravi, da je bil tu razvit tudi živahen divji lov, ki je bil že takrat kazniv. Da je bilo lovišče zares bogato z divjadjo, sklepamo po listinah, v katerih je zapisano, da sta se leta 1514 udeležila lova na loškem ozemlju tudi cesar Maksimilijan, znan kot velik ljubitelj lova, in njegov brat nadvojvoda Karel drugi Avstrijski, ki je bil tudi kranjski deželni knez.
Lovci so imeli tudi večkrat še druge naloge, med drugimi so opravljali dolžnosti biričev. Oskrbniku so morali biti tudi na voljo pri zasledovanju in straženju zločincev. Kaščar jih je pogosto uporabljal pri izterjavi davkov in raznih drugih terjatev. Pogosto so jih uporabljali tudi kot sle. Nanje so se obračali ob splošnih nevarnostih, kot na primer ob turških upadih. Po zapiskih iz leta 1635 naj bi dvajset dni sodelovali v pohodu proti turkom. Lovci so morali stražiti tui ob prošenjih in sejmih. Spričo vseh teh dolžnosti so lovci uživali precej ugodnosti. Že iz prvih urbarjev izvemo, da so zemljiškemu gospodu plačevali od hube le 20 denarjev. Bili so oproščeni tlake in mitnine.
Leta 1750 se na Kranjskem prvič omenja zakupni sistem za mali lov. Revolucionarni leti 1848 in 1849 sta porušili stari lovski sistem, ki je lastnikom posesti omogočal nenadzorovan lov, uveden je bil nov zakupni sistem. Odpravljena je bila razlika med velikim in malim lovom; mali lov je bil lov na perjad, zajca ter zverjad, na primer lisico in jazbeca, tu so lahko lovili svobodni podložniki in nižje plemstvo; veliki lov pa je bil lov na srnjad, jelena, divjega prašiča, medveda, do tega pa je bilo upravičeno samo plemstvo (Mole, 2016).

2.2.1 Zakupna pogodba o lovu v občinskem lovišču Žiri (1913)

Prvi zgodovinski vir o lovu na Žirovskem, ki nam ga je uspelo pridobiti, je *Zakupna pogodba.* Sklenjena je bila 2. junija 1913 med cesarsko-kraljevim okrajnim

glavarstvom v Logatcu in Francem Petričem, posestnikom in žirovskim županom. S to pogodbo je bil podpisan zakup občinskega lova v občini Žiri, ki se je izvedel na glavni dražbi 22. aprila 1913 v Logatcu, proti letni zakupnini 650 kron za petletno obdobje, to je od 1. julija 1913 do 30. junija 1918. Lovišče je merilo 6711 hektarov, 78 arov in 23 kvadratnih metrov. To pogodbo se lahko po preteku brez javne dražbe podaljša za naslednje obdobje.
Na osnovi te sklenjene zakupne pogodbe je občina Žiri dala pravice v nadaljnji zakup lova zainteresiranim lovcem, ki naj bi lovili na tem območju (Mole, 2016).

2.2.2 Lovska družba Žiri (1936–1941)

Dne 20. novembra 1936 je tedanjim zakupnikom potekel zakup lova v občini Žiri, zato je bila pred tem 24. septembra 1936 narejena nova družba lovišča na sreskem načelništvu v Logatcu. Navzoči lovci so sklenili ustanoviti lovsko družbo. Člani lovske družbe so prevzeli vse stroške, povezane s skupnim lovom, in to: vsakoletno zakupnino lova po članu, banovinski davek za teritorij lova in vso odškodnino, nastalo zaradi lova. Novembra 1936 pa so sprejeli tudi Pravila družbe in Navodila za izvajanje lova. Ta lovska družba je obstajala vse do leta 1941, ko je okupator prepovedal njeno delovanje oziroma zaplenil vse lovsko orožje. Po koncu vojne leta 1054 so začeli zanesenjaki spet razmišljati o organiziranem lovu in ustanavljanju lovskih družb. Ravno v tem času je Predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta sprejelo odlok o začasnem izvrševanju lova, že naslednje leto 1946 pa je v Uradnem listu Republike Slovenije izšel začasni Zakon o lovu, ki je razdelil lovišča v okrajno-zakupna in določil, da so osnovne enote lovske družine. Na podlagi tega se je predvojna žirovska lovska družba leta 1946 ustanovila na novo (najprej kot Lovsko društvo Žiri) in se leta 1949 preimenovala v Lovsko družino Žiri (Mole, 2016).

2.3 Lovska družina Žiri (od 1946)

Novo ustanovljeni lovski družini je bilo v upravljanje dodeljeno lovišče v velikosti 4270 hektarov, in takšno je še danes. Lovišče meji na lovišča sosednjih lovskih družin, na LD Gorenja vas, LD Sovodenj, LD Dole in LD Rovte.
Lovska družina je na novo sprejela pravila in poslovnik v skladu s takratno zakonodajo, ki je že zahtevala, da se z divjadjo gospodari na dolgi rok. Njene naloge so bile načrtovanje odvzema in gojitve divjadi, ohranjanje in spreminjanje stanja divjadi, skrb za ravnovesje v naravi in skrb za preprečevanje škode, nastale zaradi divjadi. Ta je leta 1947 po zakonu postala last države, gospodarjenje z njo so pogodbeno prevzele lovske družine, sredi sedemdesetih let pa z odločbo dobile v upravljanje. Leta 1949 je izšel prvi republiški zakon o lovu, ki je bil spremenjen v letih 1954, 1965, 1966 (Mole, 2016).

2.4 Način življenja in naloge lovcev

Lov spremlja človeka že od pradavnine, a se je pomen te dejavnosti skozi zgodovino korenito spreminjal. Danes je to način življenja in je lov veliko več kot le pogon in streljanje divjadi. Lov je zalezovanje, opazovanje, streljanje redko. Lovci so zaljubljeni v gozd in so tudi potrpežljivi do psov.

Vsak lovec mora opraviti lovski izpit pri katerem poleg dokazanega potrebnega znanja zapriseže k spoštovanju in trajnostnem upravljanju narave, k čemur ga zavezuje etični kodeks slovenskih lovcev (sprejet l. 1998). V njem so zapisana etična in moralna načela, ki izhajajo iz tradicije lovstva in narekujejo lovčev odnos do narave, divjadi in drugih živali, družbenega okolja, lovskih tovarišev in lovskih psov. Za uspešnost lova je nujno dobro poznavanje lokalnih naravnih značilnosti in obnašanja divjadi, ob morebitni ogroženosti pa skrb za divjad, njeno hrano in razmnoževanje. Glede na vrsto divjadi, njeno številčnost, zanjo značilno zadrževanje in posebnosti načina življenja se lovec odloči za način lova. Individualni lov je lahko »zalaz« (sledenje po iztrebkih ali drugih znakih), čakanje živali ali lov na klic, ki zahteva še posebej dobro poznavanje vedenja živali. Lovec po uplenitvi živali razvrsti po velikosti in vrsti ter jih položi na desni bok. V gobec ali kljun jim položi zeleno vejico kot »zadnji grižljaj«, s čimer se jim simbolno zahvali. Lovec ki je lovsko pravično uplenil divjad, si tisti dan na desno stran klobuka zatakne zeleno vejico kot »vejico plena«. Zeleno vejico lahko lovci uporabljajo tudi kot sporočilo, obvestilo ali opozorilo na lovu

Poseben način lova je skupni lov, pri katerem je uspešnost odvisna od sinhronega pogona med lovci in lovskimi psi. Uplenjeni divjadi na levo pleče položijo zeleno vejico kot »vejico divjadi«, čemur sledi simbolna zahvala (»pozdrav lovini«), ki jo vodi lovovodja. Temu sledi »zadnji pogon«, to je druženje po lovu. Ko lovec prvič upleni veliko divjad, temu sledi lovski krst. Njemu v čast lahko lovci priredijo »lovski ropot«, pri katerem pritrkavajo s kozarci in simbolno uprizarjajo »brakado« – skupni lov z lovskimi psi.

Posebnost druženja lovcev ob različnih priložnostih je 'lovska latinščina', s katero duhovito pretiravajo v opisovanju lovskih dogodkov. Značilni načini družabnosti lovcev so: glasbeno udejstvovanje (zbori, rogisti), likovno izražanje (slikarstvo, fotografija ...), vrsta noše (lovski kroj, stanovski znak – zelena vejica), lovske sobe in podobno. Ob smrti stanovskih kolegov se lovci poslovijo z značilnim obredjem ob pogrebu (častna straža, spremstvo, nošenje odlikovanj, govor, trobljenje z rogom, častno streljanje ipd.).

Lovci znanje prenašajo s starejših na mlajše generacije neposredno in znotraj lovskih organizacij. Lovska zveza Slovenije izdaja tudi Zlatorogovo knjižnico, od leta 1910 z nekaj prekinitvami društveno revijo Lovec, prireja predavanja in sodeluje z naravovarstvenimi in drugimi organizacijami ter šolami pri ozaveščanju in vzgoji v javnosti. Ustanovljen je bil tudi foto kino klub, s katerim so začeli tudi popularizirati lov s fotoaparatom, začeli so sodelovati na razstavah in seznanjati širšo javnost o divjadi in dejavnosti lovske organizacije (Erhatič Širnik, 2004).

2.5 Kultura lova

Kultura je način mišljenja, občutenja, obnašanja in verovanja v določeni družbi ali skupnosti ljudi. V širšem pomenu je torej zbirka pravil, ki se jih člani skupnosti držijo in se s tem prilagajajo zunanjemu svetu, predvsem sočloveku in naravi. Lahko govorimo o različnih kulturah, a le-te vsebujejo določene sestavine: simboli, jezikovni znaki, vrednote, verovanja, norme, materialna kultura itd.

2.5.1 Lovska kultura – opredelitev

V slovenskem lovstvu je lovska kultura opredeljena v Etičnem kodeksu slovenskih lovcev, v zakonih, v šegah in navadah, v mednarodnih konvencijah in resolucijah o varovanju narave z načelom trajnostne rabe. Lov je vrsta med seboj tesno povezanih aktivnosti trajnostne rabe upravljanja in varovanja prostoživečih vrst divjadi in njihovega okolja. V kulturo sodijo tudi šege in navade, ki so del načina življenja slovenskih lovcev.

Zgodovina lova je prav tako dolga kot zgodovina človeka in njegove kulture. Z vsako spremembo družbenega sistema se je posledično spreminjal tudi lov, ki ima dandanes vse večji družbeni in družabni pomen. Vse živali v naravi se obnašajo vrsti primerno in vedno enako, le človek se naravi prilagaja in jo spreminja sebi v prid, kar lahko predstavlja grožnjo, v kolikor se človek ne zaveda, da bi moral v naravo posegati tako, da bi ohranil biološko pestrost in ekološko ravnovesje. Delovanje človeka je odraz njegove kulture in v najvišje dobro naravi deluje le, če je kulturno ozaveščen (Šubic, 2012).

2.5.2 Lovstvo v ljudskem izročilu

Lovski motiv se velikokrat pojavi tudi na panjskih končnicah. Po raziskovanju na spletu sem našel veliko zadetkov. Prvi prikazuje lovčev pogreb, v katerem živali igrajo vloge pogrebcev, druga panjska končnica ravno tako prikazuje pogreb lovca, na katerem živali nastopijo v človeških vlogah, edini žalujoči za lovcem je pes, ki tudi hodi po štirih.

Slika 1: Lovčev pogreb (Vir: Spletni vir – točneje v poglavju o virih)

Slika 2: Narobe svet (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Naslednji motiv prikazuje slikovit slovenski pregovor »briti norca iz koga«. Tudi ta prikazuje motivno skupino »narobe svet«.

Slika 3: Lisica brije lovca (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Naslednje slike (4, 5 in 6) prikazujejo lovca z uperjeno puško na volka (panjska končnica iz Most pri Komendi), na severnega medveda (končnica iz Nove Štifte pri Gornjem Gradu) in na medveda.

Slika 4: Lovec meri na volka (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Slika 5: Lov na severnega medveda (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Slika 6: Lovec meri na medveda (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Naslednja panjska končnica (slika 7) prikazuje nekoliko zamenjano vlogo pri lovu.

Slika 7: Merjasec za lovcem (Vir: Spletni vir - točneje v poglavju o virih)

Ravno tako sem odkril nekaj lovskih pesmi, ki jih navajam spodaj. Navajam jih, ker menim, da so tudi pesmi kot panjske končnice pokazatelj tega, da je lovstvo vplivalo na življenje ljudi tako v preteklosti kot še danes. Pesmi sem našel na spletni strani www.narodnepesmi.si, panjske končnice pa na spletni strani Slovenskega etnografskega muzeja www.etno-muzej.si, ki ima med svojimi digitalnimi zbirkami tudi zbirko panjskih končnic.

Lovska

Mi smo lovci
zgodaj vstali,
vsak svojo puško
na ramo d'jali.

Po logu smo hodili,
jelenčeke lovili.

Smo slišali en glas,
smo d'jali da je špas:
in vendar je moral
jelenček dol past', dol past',
in vendar je moral
jelenček dol past',
past, past, bum! Že leži.

Lovčeva zaroka

Stoji na gori lovec mlad,
v dolino se ozira.
Z levico briše si solze,
z desnico puško upira.

Ti meni dala si rook,
zvestobo obljubila,
sedaj pa z drugim v cerkev greš,
name si pozabila.

Oko nevesti se smeji,
srce jokati hoče,
vsa družba z njo se veseli,
a lovec v gori joče.

Ti puška moja risana,
ti boš me poročila,
v srce me bodeš ranila,

v dolino boš zvonila.

Z gore v goro pa dan na dan,
glase se strelov poki,
kot gorska pesem dol done
o lovčevi zaroki.

Po gozdu lovec s puško hodi

Po gozdu lovec s puško hodi,
ko krasno jutro se rodi.
Po suhem listju varno hodi,
toda zveri ne zasledi.

Po stezici pa devojka pride,
prijazno se mu nasmehlja.
A lovec ji nasproti pride
tresočo roko ji poda.

Ah kaj ti je moj ljubi dragi,
da v solzah plava ti oko?
In prej, ko meni si podajal,
imel tresočo si roko.

Oh, kar povem, se mi ne vstraši,
da vzeti te nikdar ne smem.
Oh, drugega boš ti ljubila,
ljubila boš njegov objem.

In pri tej priči puška poči,
devojka mrtva zgrudi se.
In preden od sveta se loči,
poljubi vroče zadnjič je.

2.5.3 Etični kodeks

Etični kodeks je eden izmed sprejetih aktov Lovske zveze Slovenije. Vsak član zelene bratovščine ga je dolžan podpisati, da bo tako kot ostale lovske organizacije in člani Lovske družine ohranjal lovsko kulturo, lovske šege in navade, ki so sestavni del naše krajinske in narodne identitete. Ohranjati mora tradicionalne etične vrednote ter širiti in utrjevati narodno zavest ter skrb za varstvo narave. Vsak nov član zelene bratovščine mora sprejeti ta načela z zaprisego in se teh določil nato tudi držati.

Etični kodeks je vodilo in opora lovčevi vesti za etično vedenje ter za odnose in ravnanje lovskih organizacij in vseh lovcev do:

- narave,
- divjadi in do drugih žival,
- do družbenega okolja,

- do lovskih tovarišev,
- lovskih psov.

Uporablja se tudi izraz lovska morala ali lovska pravičnost. Kar ni lovsko pravično, ni lovsko moralno, ni lovsko etično (Cvenkel, 1989).

Navajam 1. člen zakona Etičnega kodeksa. Slovenske lovske organizacije spoštujejo in uresničujejo načelo trajnostne rabe narave:

- z načrtovanjem in uresničevanjem aktivnega varstva narave in življenjskega prostora za divjad in za druge prostoživeče divje živali;
- z načrtovanjem in uresničevanjem gojitve ter odstrela divjadi, ki je uravnoteženo z varstvom in trajnostno rabo narave;
- z odstrelom divjadi po spolni in starostni strukturi, ki je uravnotežen s prirastkom.

Lovčeva odločitev za varstvo narave pomeni sonaravni in uravnoteženi razvoj, ki temelji na načelu trajnosti. To načelo zagotavlja varstvo funkcije, strukture in raznovrstnosti naravnih sistemov in obenem omogoča ohranitev ekosistemov in s tem zagotavlja kakovost našega življenja. Ta cilj je dosegljiv, če je varstvo narave celovito ter so naravovarstvena načela vgrajena v pravne sisteme in postopke tistih dejavnosti, ki posegajo v naravo samo (Berginc, 1996).

Gre za razumevanje vseh živih in neživih delov ekosistema, saj so vsi deli ekosistema enako pomembni in ne smemo nobenega koščka celote razvrednotiti ali obravnavati posameznih delov ekosistema pristransko, saj s tem vplivamo na celoto (Perko, 1996).

Vedno hitrejše spremembe v načinu človekovega življenja in njegovega razmerja do narave zahtevajo tudi drugačen način razumevanja okolja, virov, ki jih predstavlja narava. Tudi lovstvo je eden izmed dejavnikov, ki izkorišča naravne vire, s svojim delovanjem pa lahko pozitivno vpliva na druge elemente sonaravnega in trajnostnega razvoja. Združenje lovskih zvez Evropske skupnosti (FACE) je opredelilo načela in usmeritve za prihodnost v Manifestu 2000 (1994). Lov in razvoj podeželja sta dela evropske tradicije in kot taka imata pomemben kulturni in ekonomski vidik. Drugačnost lovske tradicije v evropskih regijah kaže na bogastvo kulturne dediščine, ki ji Slovenci pripadamo. Prihodnost lovstva v Sloveniji je v njegovi enotnosti in skrbi za dolgodobno ohranjanje populacij divjadi, ki so uravnotežene z okoljem in njegovim ohranjanjem, lov pa se mora izvajati po načelih trajnostne rabe narave (Kolar, 1999).

3 EKSPERIMENTALNI/EMPIRIČNI/RAZISKOVALNI DEL

3.1 METODOLOGIJA

Najprej sem pregledal različno strokovno literaturo, ki si se veže na temo o lovcih in lovstvu. Nato sem se odločil za teoretične metode dela: opisno metodo, metodo anketiranja in metodo intervjuja, ki sem ga oblikoval kot delno strukturirani intervju. Nato je sledilo statistično obdelovanje podatkov in primerjava le-teh.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Vprašalnik je bil razdeljen med učence šestih, sedmih, osmih in devetih razredov Osnovne šole Žiri. Razdelil sem 170 anket, vrnili so mi 163 anketnih vprašalnikov.

3.1.2 Opis merskega instrumenta

Anketa je bila sestavljena iz 14 vprašanj. Večina vprašanj v anketi je zaprtega tipa, ta sprašujejo po splošnih podatkih, le nekatera vprašanja pa so odprtega tipa. (Priloga) Pri strukturiranem intervjuju, opravljenem pri predsedniku Lovske družine Žiri, pa so bila vprašanja odprtega tipa.
Osnova terenskega dela je bilo anketiranje, za kar nisem potreboval soglasja.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

Podatke sva zbirali s pomočjo anketnega vprašalnika, ki pa je bil klasično napisan in natisnjen. Podatke sva zbirali v času od 4. 12. 2017 do 20.12. 2017.
Intervju sem opravil s predsednikom Lovske družine Žiri gospodom Darkom Hudolinom.

3.1.4 Obdelava podatkov

Pridobljene podatke iz ankete sem preštel, uredil in grafično prikazal (pred tem sem uporabil statistično metodo) ter jih komentiral. Za razpravo sem uporabil metodo razlage, interpretacije.

3.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketiral sem 163 učencev, ki obiskujejo predmetno stopnjo Osnovne šole Žiri. Rezultati so prikazani v nadaljevanju.

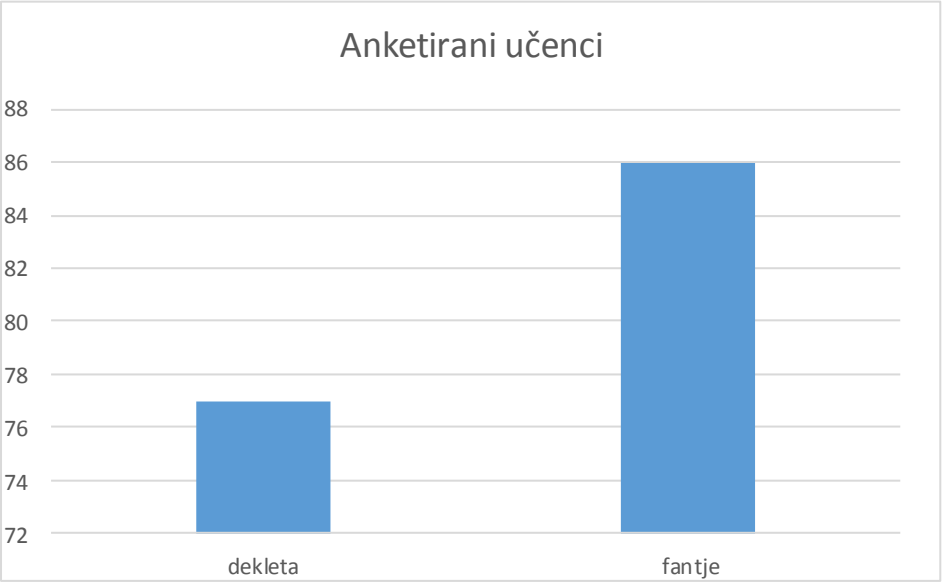

Graf 1: Dekleta ali fantje

Iz grafa 1 je razvidno, da je pri anketi sodelovalo več fantov kot deklet, čeprav sem razdelil anketni vprašalnik tako fantom kot dekletom v praktično enakem deležu.

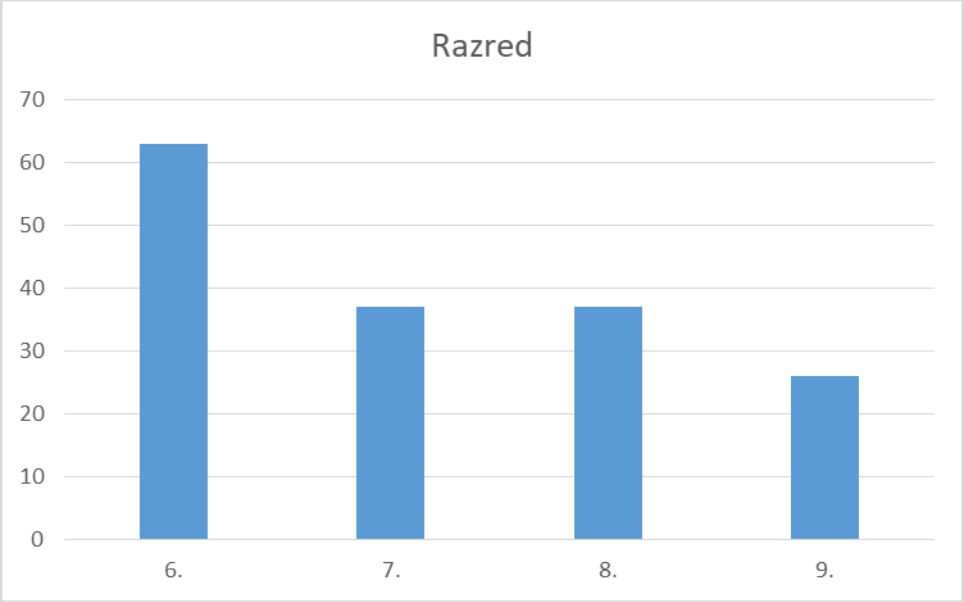

Graf 2: Učenci posameznih razredov

Pregled grafa 2 kaže, kateri učenci so rešili anketo. Največ učencev šestega razreda je rešilo anketo. Sem pa mnenja, da starejši odgovarjajo bolj premišljeno kot mlajši učenci.

Na vprašanje, kdo je lovec, sem dobil naslednje odgovore:

- tisti, ki lovi živali (87),
- je človek, ki ubija poškodovane živali, ali pa jih rešuje in krmi (6),
- človek, ki skrbi za količino divjadi v gozdu (13),
- je človek s puško, ki strelja na žival (42)
- je alkoholik s puško, ki strelja na živali, in se rad zabava (4)

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika najdemo razlago pod geslo
lôvec -vca m (ó) 1. kdor se ukvarja z lovom: lovci gredo na lov; lovec je ustrelil zajca, zasledil srnjaka; izkušen, strasten lovec; lovec s puško in psom; lovci in ribiči / divji lovec ki se ukvarja z divjim lovom; poklicni lovec; šalj. nedeljski lovec neizkušen, nespreten; lovec na volkove // kdor išče, zasleduje žival, da bi jo ujel, ubil: lovec tjulnjev; lovci na kite / ekspr. lovci biriči so iskali rokovnjače // pog. lovski čuvaj: zankarji so zbežali pred lovcem; dobiti službo lovca / grajski lovec; revirni lovec

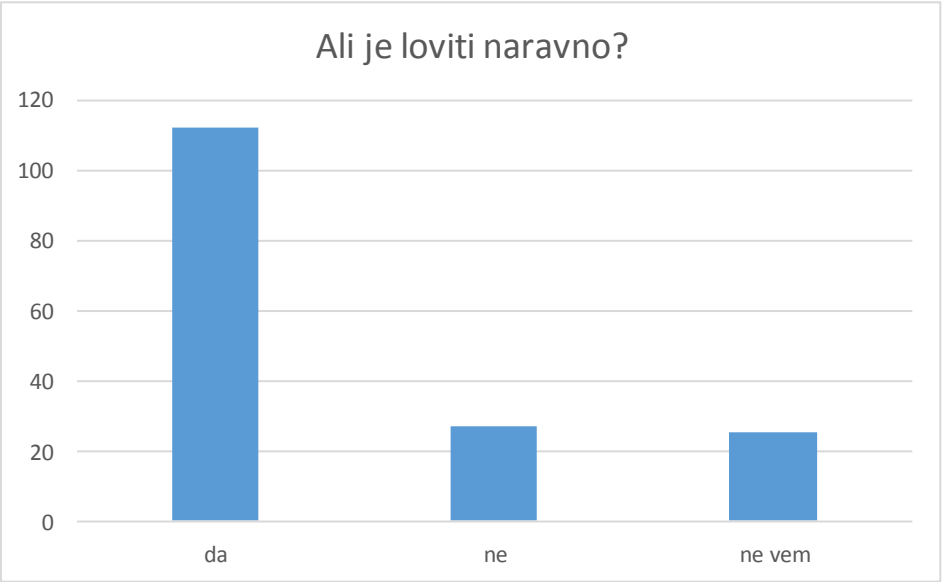

Graf 3: Ali je loviti naravno?

Odgovori na to vprašanje so me zadovoljili, saj sem mnenja, da je loviti povsem naravno – tako je tudi odgovorila večina anketirancev. Anketirani so zapisali tudi štiri utemeljitve, dve za odgovor da, in sicer da so lovili že dolgo let nazaj za preživetje in da je loviti naravno, toda v mejah normale in ne za denar. Utemeljitvi pri negativnem odgovoru pa sta, da imajo živali svobodo do življenja in da se živali same plenijo med seboj.

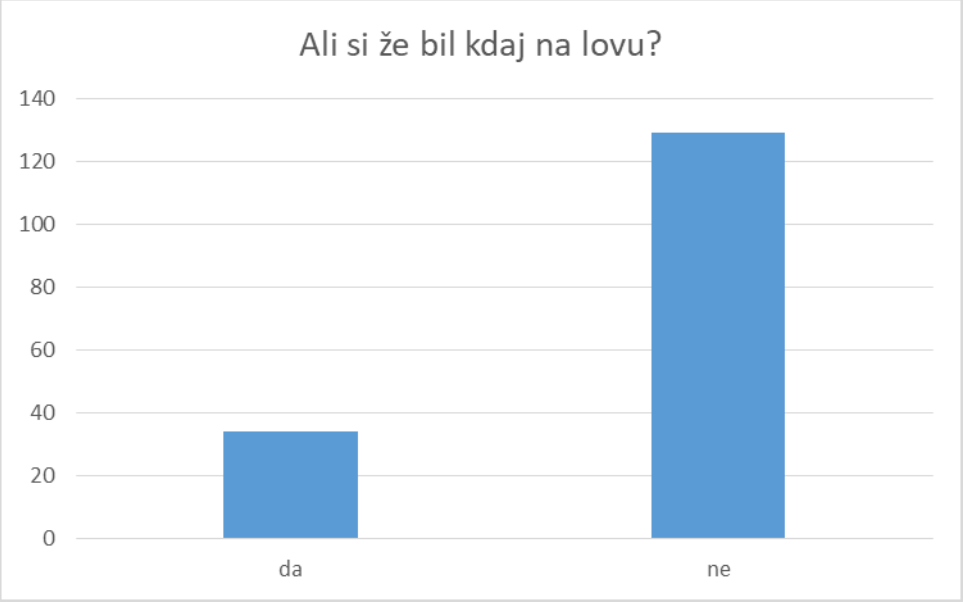

Graf 4: Ali si bil kdaj na lovu?

Graf 4 nam ponuja odgovor na vprašanje, ali so anketiranci že bili na lovu. 83 % anketirancev še ni bila na lovu. Podatek ne preseneča, saj sem predvideval, da bo tako. Zavedam se, da so anketiranci le učenci osnovne šole, torej zelo mladi.

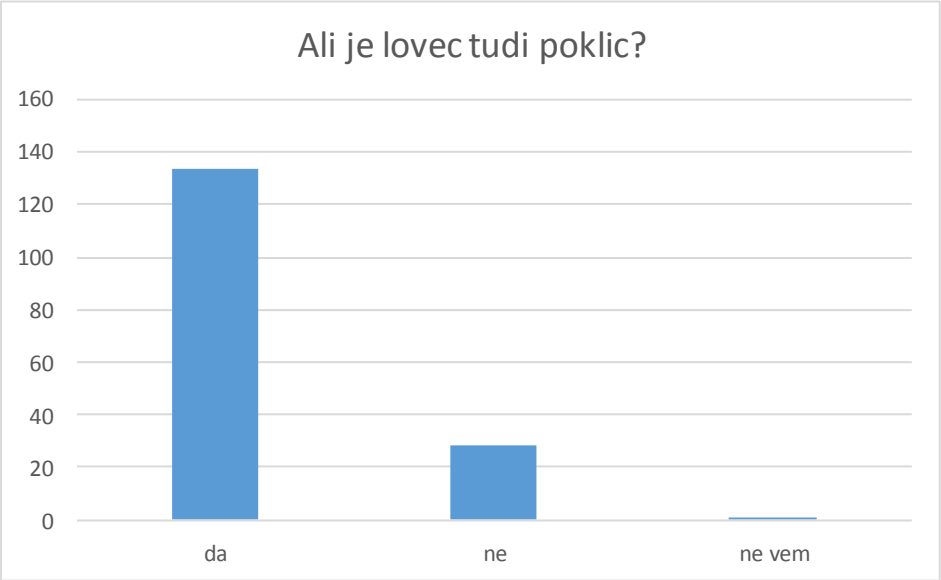

Graf 5: Ali je lovec tudi poklic?

Anketiranci (83 %) so mnenja, da je lovec poklic in ne samo hobi, kot mislijo nekateri, saj imajo lovci pomembno vlogo v naravi, tako da sem zadovoljen s podatki, kot jih kažejo odgovori anketirancev in jih prikazuje graf 5.

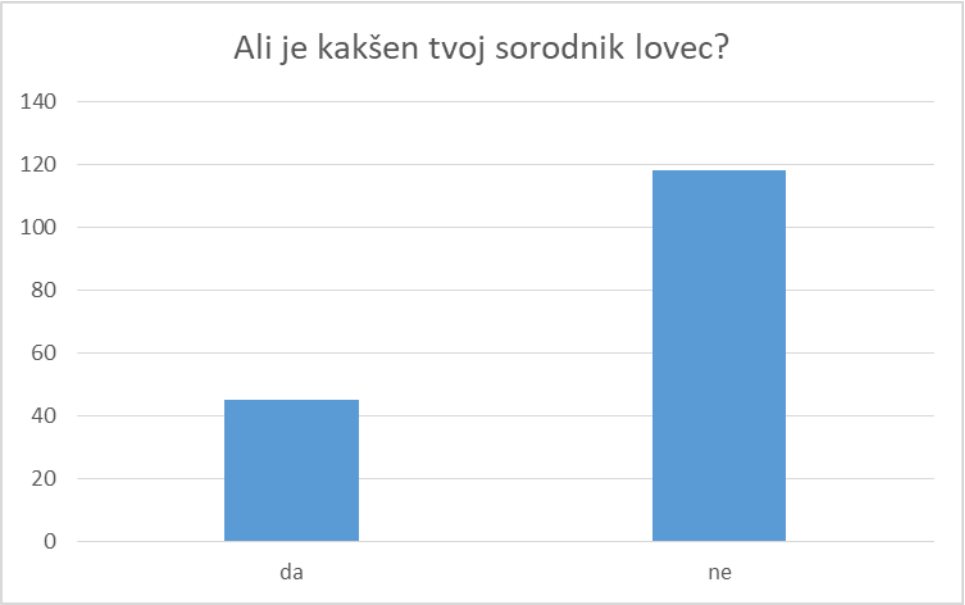

Graf 6: Ali je kakšen tvoj sorodnik lovec?

Graf 6 ponuja odgovor na vprašanje o sorodnikih, če so lovci. Odgovori ne presenečajo, saj je v Lovski družini Žiri malo članov, torej malo je sorodnikov, ki so lovci.

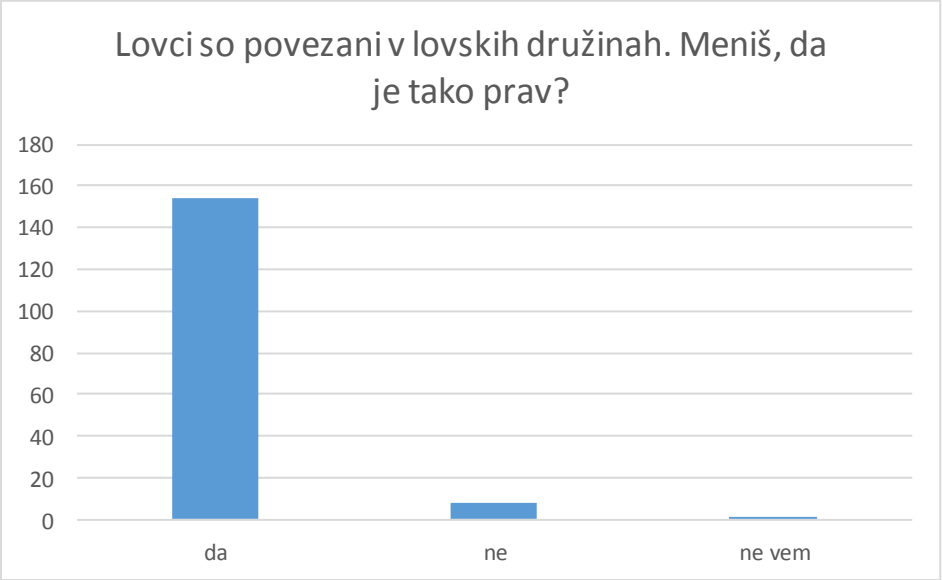

Graf 7: Lovske družine

Anketiranci so v večini odgovorili, da so lovci povezani, saj se radi družijo. Pri lovstvu namreč ne gre samo za odstrel živali in skrb zanje, ampak je tudi pomembno druženje in sklepanje novih prijateljskih vezi.

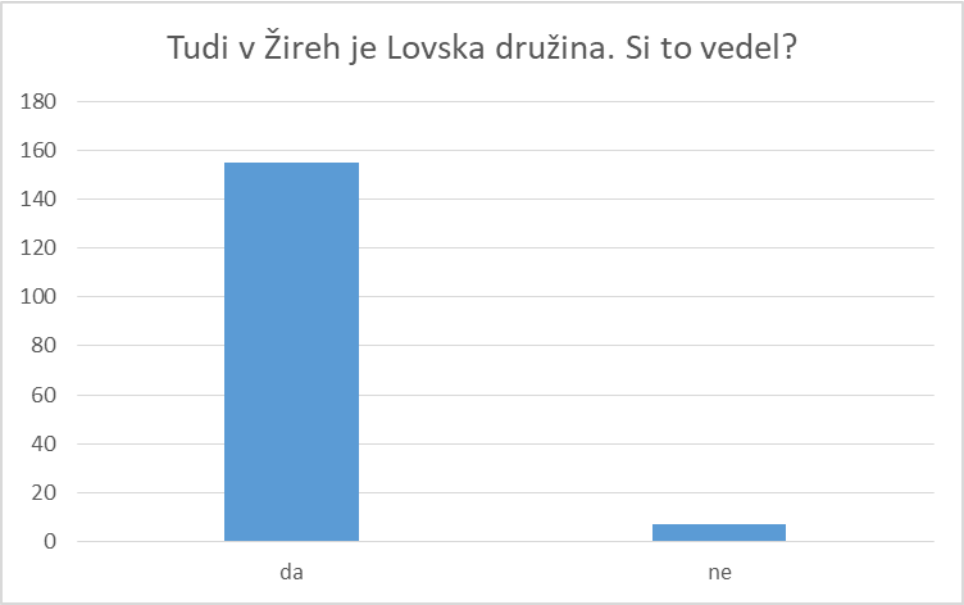

Graf 8: Žirovska lovska družina

Anketiranci so v večini vedeli, da je v Žireh Lovska družina. Le nekaj posameznikv tega nivedela. Menim, da bi lahko vsi vedeli, da je v Žireh Lovska družina, ki se prizadeva in skrbi za gozdove v okolici Žirov.

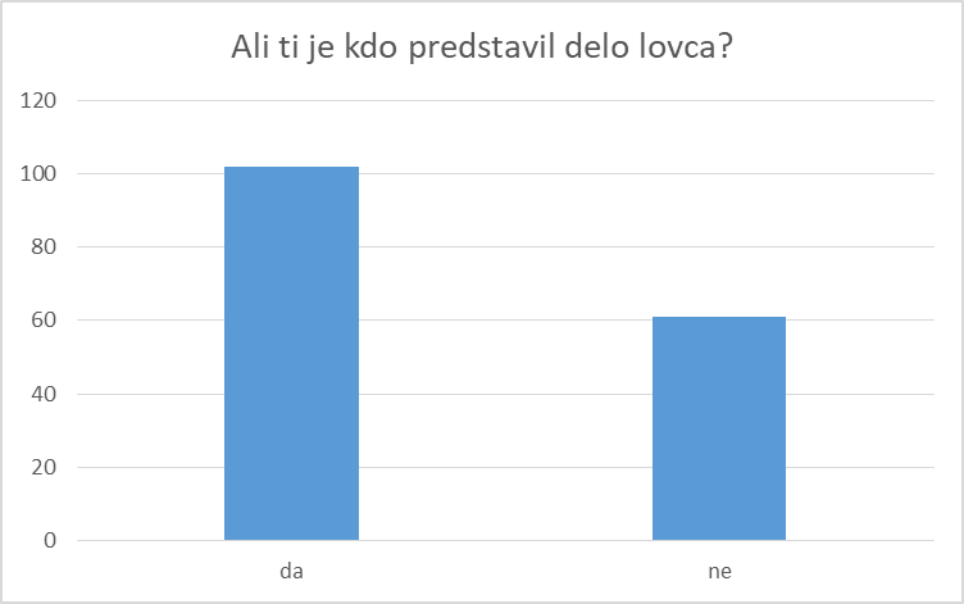

Graf 9: Ali ti je kdo predstavil delo lovca?

65 % anketirancev je odgovorilo pritrdilno. Menim, da bi morali vsi anketirani vedeti, katere so naloge lovcev, saj smo šli tudi s šolo večkrat na obisk k lovcem (mogoče tega ne bi vedeli tisti, ki so se na novo/kasneje vpisali v našo šolo). Učenci so izvedeli, kaj dela lovec, preko šole (tudi šole v naravi), povedali so jim sorodniki (oče, stari oče, stric, prijatelj).

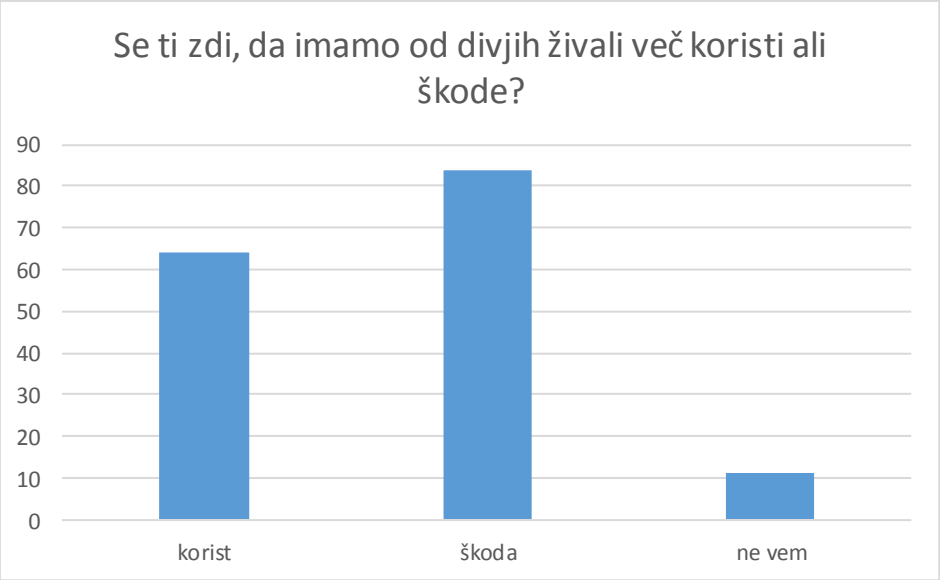

Graf 10: Ali imamo od divjih živali več koristi ali škode?

Rezultati kažejo različne odgovore. Anketiranci menijo, da imamo od divjih živali več skode kot koristi. Zakaj je tako? Verjetno o tem vemo premalo.

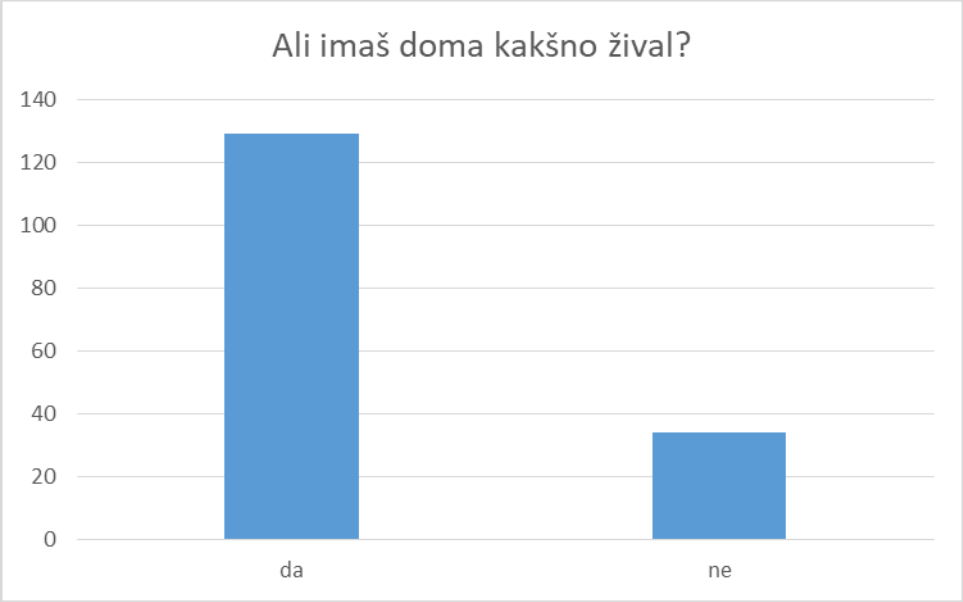

Graf 11: Ali imaš kakšno domačo žival?

Tu sem iz odgovorov izvedel, da ima večina anketirancev domačo žival: mačka, zajca, ribe, koze, kače, psa, legvana, hrčka, ptice, race, papige, deguja, želvo, morskega prašička, krave, pujska, konja, kokoš, ponija.

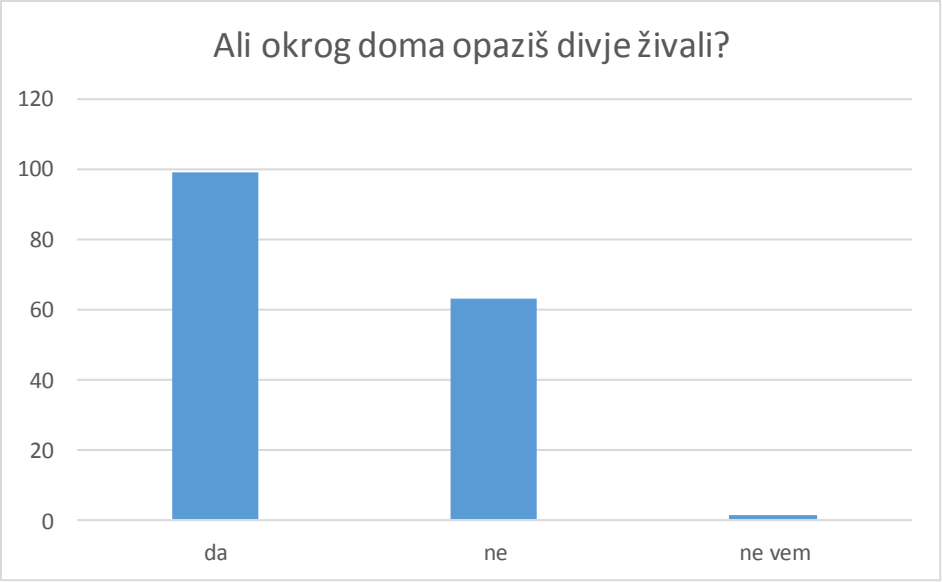

Graf 12: Ali okrog doma opaziš divje živali?

Odgovori so me presenetili, saj se mi zdi, da bi morali vsi vedeti, da so okoli njihovih domov divje živali, npr. ptiči.

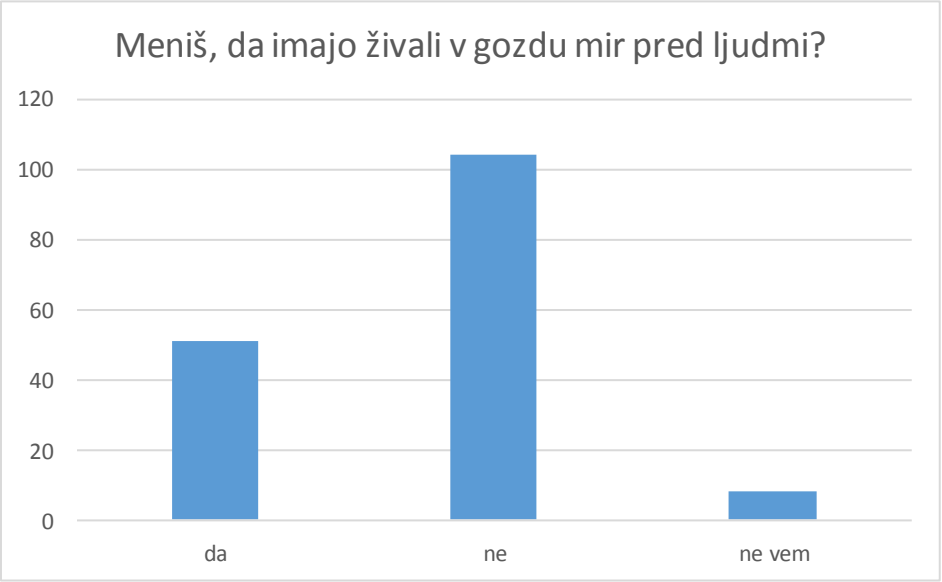

Graf 13: Živali imajo mir pred ljudmi v gozdu

Odgovori so me zadovoljili, saj menim, da živali v gozdu nimajo miru, kot meni večina anketiranih. Ljudje bi se morali zavedati, da hodijo v gozdu po neoznačeni poti in tako plašijo živali v njihovih domovih oz. gozdovih.

Spraševal sem tudi po vicih ali pregovorih o lovcih in anketiranci so jih nekaj zapisali.

Skoraj še nikoli ni zajca ujel.

Lovec se pritožuje: »Kako je to možno? Po horoskopu sem strelec pa še nikoli nisem nič zadel.«

Mama zajkla reče sinčku: »Zatisni si ušesa, ker je za tistim grmom lovec.« Zajček vpraša: »Zakaj?« Mama reče: »Da ne bi slišal, kaj bo lovec govoril, potem ko bo zgrešil.«

Lovci so skupina ljudi, ki gredo skozi gozd v gostilno.

3.3 INTERVJU Z G. DARKOM HUDOLINOM

1. Kdo Vas je navdušil, da ste postali član LD Žiri, koliko ste bili stari ob vstopu v LD Žiri in koliko let ste že aktivni član?

Ko sem v Žireh pričel službovati kot mlad zobotehnik v sklopu zobne ambulante, Jereb Matija – dr. dent. med., je k nam pogosto prihajal na obisk in klepet gospod Ušeničnik Polde. Z zanimanjem sem prisluhnil njunim lovskim zgodbam. Tako sta onadva »glavna krivca«, da sem se tudi jaz včlanil v LD Žiri, pri svojih 25-tih letih. Z gotovostjo pa lahko rečem, da sem aktiven član od svojega prvega dne članstva v LD Žiri.

2. Opišite svoje delo in funkcije, ki ste jih do danes opravljali v LD Žiri.

Po vstopu v LD Žiri in opravljeni 2-letni pripravniški dobi sem prevzel nalogo blagajnika in to nalogo opravljal dve leti. Nato sem, kot še zelo mlad (29 let), prevzel vodenje LD Žiri in bil njen starešina 10 let. Nato sem bil 4 leta predsednik disciplinske komisije, zadnjih 5 let pa sem ponovno predsednik LD Žiri. Vodenje LD Žiri me čaka še tri leta, več ali manj sem dobrih 30 let vpet v delo naše LD, zadnji 2 leti pa sem še vodja revirja Čičev grič.

3. Ali je loviti naravno? Utemeljite svoj odgovor!

Loviti je popolnoma naravno, ker lov obstaja že od pradavnine. Lovijo tako živali kot človek in oboji brez plena ne bi preživeli. Prehranska veriga je odvisna od uspešnosti pri lovu.

4. Kako bi deset let staremu otroku razložili pomembnost delovanja lovske družine?

Delovanje LD je osredotočeno predvsem na odstrel starejših, bolnih in poškodovanih živali. Skrbimo, da se določene živalske vrste ne razmnožijo preveč – primer lisic, kjer lahko ob njihovem prevelikem številu izbruhne steklina, ki je izredno nevarna oziroma smrtonosna bolezen za živali in človeka. Pred tridesetimi leti je prav v Žireh za steklino zbolel pes, ki pa je bil v stiku z lastnikovo družino in da ne bi zboleli tudi

ljudje, je bilo potrebno preventivno cepljenje celotne družine. Psa pa so morali ustreliti.
Lovci imamo v lovišču solnice, v preteklosti smo imeli tudi krmišča s senom za srnjad v zimskem času, ki pa z novo lovsko zakonodajo niso več dovoljena, saj naj bi živali same poskrbele za preživetje.

5. Ali člani LD Žiri ozaveščajo prebivalce občine Žiri o pomembnosti delovanja LD Žiri?

LD Žiri ozavešča prebivalce Žirov s svojim javnim delovanjem, izdajanjem zbornikov ob jubilejih, z obvestili in prispevki preko radia Sora, z udeležbami na delovnih in čistilnih akcijah, z lovskimi uricami za osnovnošolce in vrtce v klubskih prostorih in z zglednim ravnanjem ob primerih škod od divjadi na kmetijskih površinah.
Lovci priskočimo na pomoč ob naravnih nesrečah in iskanju pogrešanih oseb, saj zelo dobro poznamo teren.

6. Ali je obstoj LD za našo družbo nujen? Utemeljite.

Zaradi urbanizacije in posegov v naravno okolje moramo lovci vzdrževati ravnotežje med živalskimi vrstami, zavzemamo pa se za ohranitev živalskih vrst in naravnega okolja.

7. Ali člani LD Žiri vsaj enkrat letno predavajo osnovnošolcem o pomembnosti in namenu delovanja lovskih družin v Sloveniji?

V naši LD že vrsto let poskušamo prikazati lovstvo mladim rodovom skozi obiske osnovnošolskih in vrtčevskih otrok v našem lovskem klubu, kjer se srečajo z enim ali dvema lovcema, ki jim na enostaven način prikažeta lovstvo, dolžnosti in pravice lovcev, orožje, lovske pripomočke, lovske pse, velikokrat pa se z otroki skupaj odpravijo čez Žirk na Breznico, kjer si otroci lahko ogledajo solnico, lovsko prežo, lisičje luknje in živali, ki so v našem okolju. Vsa ta srečanja so poučna za otroke in še naprej se bomo trudili za nadaljevanje te tradicije.

8. Kakšne so naloge starešine oz. predsednika v LD Žiri?

Starešina LD predstavlja in zastopa lovsko družino, podpisuje listine v njenem imenu in odgovarja za zakonitost delovanja društva. Sklicuje in vodi seje upravnega odbora, občnega zbora in posvetov ter skrbi, da se izvršujejo sklepi organov LD. Skrbeti mora za dobre medsebojne odnose in disciplino. Nadalje izvršuje pravice in obveznosti, ki mu jo določijo pristojni državni organi (Zavod za gozdove, LZS, OZUL). Če povzamem, je vodenje LD kompleksna in odgovorna naloga, ki so jo le redki pripravljeni sprejeti.

9. Kdaj je bila ustanovljena LD Žiri?

Leta 1927 je bilo ustanovljeno lovsko društvo, ki je imelo v zakupu občinsko lovišče upravne občine Žiri. Leta 1946 je začel veljati »zakon o lovu« in na podlagi tega zakona se lovci organizirajo v lovsko druščino in leta 1949 ustanovijo LD Žiri.

10. Koliko meri lovišče LD Žiri in kako je razdeljeno?

Lovišče LD Žiri meri 4426 ha, od tega je lovne površine 4200 ha. Lovišče je razdeljeno na 9 revirjev in sicer: Ravne, Breznica, Mrzli vrh, Zabrežnik, Čičev grič, Kralev grič, Goli vrh, Goropeke in Izgorje. V vsakem sektorju so trije lovski člani, ki imajo v svojem predelu sektorja solnice, ki jih zalagajo ob koncu zime s kameno soljo, katero divjad potrebuje ob prehodu iz zime na zeleno pašo.

11. Koliko članov ima LD Žiri?

LD Žiri trenutno šteje 26 članov, pred nekako 20-timi leti je bilo število največje – 36 članov. Ob ustanovitvi pred dobrimi 70-timi leti, pa je bilo ustanovnih članov 13.

12. Koliko članov aktivno sodeluje pri opravljanju nalog LD Žiri?

Ker je število članov LD relativno majhno, funkcij, raznih komisij pa je kar nekaj, ima skoraj vsak član dve ali več zadolžitev. LD Žiri ima 9-članski upravni odbor, 3-članski nadzorni odbor, 5-člansko disciplinsko komisijo, potem so tu še komisija za ocenjevanje trofej, komisija za strelstvo, inventurna komisija, komisija za ocenjevanje škod v kmetijstvu, komisija za urejanje spomenika NOB v Mršaku, potem so tu še prevzemniki za uplenjeno divjad, lovski čuvaji, tako da je resnično večino članstva aktivno vpeta v delovanje LD Žiri.

13. Kolikšna je povprečna starost članov LD Žiri?

Povprečna starost članov LD Žiri je 56,4 leta. Absolutno si želimo in tudi delamo na tem, da bi se ta povprečna starost znižala, ker le dotok mlajših članov je garancija za nadaljnje delovanje naše LD.

14. Kako poteka izobraževanje novih članov v LD Žiri?

Vsak, ki se včlani v lovsko družino, postane pripravnik in mora v dveh ali najkasneje treh letih opraviti lovski izpit. Pri dve leti opravlja dela in naloge, ki so določene v dnevniku pripravnika, nato opravi še teoretični izpit iz spoznavanja pravil in poslovnika LD Žiri, šele nato se ga prijavi na področno Zvezo lovskih družin, kjer tri mesece 2-krat tedensko obiskuje tečaj in polaga izpite iz različnih predmetov (kinologija, lovska zakonodaja, ravnanje z orožjem …). Ko opravi vse izpite, postane izprašan in polnopraven član LD Žiri.

15. Katere lovske objekte ima v svojem lovišču LD Žiri?

Glede na to, da je naše lovišče sredogorsko imamo v lovišču kar nekaj visokih lovskih prež, naš glavni objekt pa je na Studencu 1, v starih Žireh, kjer imamo lovski klub za potrebe sestankov in druženj našega članstva, poleg pa sta še prevzemalnica za uplenjeno divjad in prevzemalnica za povoženo in poginulo divjad.

17. Na koga naj se obrnemo, če povozimo divjad? Kdo financira nastalo škodo?

Če pride do trka z divjadjo moramo poklicati številko 113 – informacijski center, tam pa imajo telefonske številke naših članov, ki so zadolženi za tovrstne zadeve. Navesti moramo, kje se je zgodila nesreča in to čim bolj natančno, da potem lovci ne izgubljamo časa z iskanjem ranjene ali poginule divjadi. Glede na relativno veliko število tovrstnih nesreč predlagam vsakemu vozniku ob sklenitvi zavarovanja tudi zavarovanje za primer trka z divjadjo, ker ob tako sklenjenem zavarovanju škodo krije zavarovalnica, drugače pa krije škodo vsak posameznik. Zavedati se je treba, da je ob trku z večjo divjadjo škoda lahko zelo velika.

18. Je v vašem lovišču veliko povoza divjadi? Koliko, glede na plan odstrela?

Pred leti je bilo resnično veliko povoza, ker so Žiri dobro prepletene s cestami, tu so kar štiri vpadnice v Žiri (iz Škofje Loke, Račeve, Brekovic in Osojnice). Na teh odsekih je bilo veliko povoza, zato smo pregledali odseke cest in Direkciji za ceste predlagali postavitev prometnih znakov, kateri opozarjajo, da na teh odsekih divjad prečka cesto. Zato morajo biti vozniki na teh mestih še posebno previdni.
Rob cestišča lovci zgodaj jeseni in spomladi premažejo z arbinom, sredstvom z vonjem po volku in le-ta vonj odvrača divjad pred cesto, da se vrne nazaj v gozd. Glede na plan odstrela je povoza med 5 in 10 %.

19. Koliko lovskih stez imate v lovišču? Čemu so namenjene?

Naše lovišče je sredogorsko, tu je ogromno gozdnih poti, cest in vlak, zato ni potrebe, da bi še lovci delali lovske steze. Te so bistveno bolj potrebne v visokogorskih loviščih, kjer so strmi tereni in nam te steze bistveno olajšajo sledenje divjadi, kot tudi pri nošnji uplenjene divjadi v dolino. Se pa lovci, ko zavijemo v gozd, neredko poslužujemo stečin, ki jih je naredila divjad in to so lahko tudi na nek način lovske steze.

20. Bi radi še kaj dodali, kar nisem vprašal, pa menite, da je prav, da vemo?

Biti lovec je družbeno odgovorno in zahtevno poslanstvo, ki zahteva od lovca lovsko pravičnost, ogromno prostovoljnega dela, ki pa je poplačano z lepimi doživetji v naravi.

4 RAZPRAVA

Lov je od nekdaj del človekovega življenja in ima pomembno vlogo predvsem zaradi povezanosti z osnovnimi instinkti preživetja in močnimi čustvi, ki so s tem povezana.

Pri delu lovec vseskozi opazuje naravo in procese, ki v njej potekajo. Zna predvideti posledice določenega dogajanja v naravi in jih na strokoven način spremlja in analizira. Delo izvaja v skladu z etičnim kodeksom lovcev, upošteva pravice drugih uporabnikov prostora in se ravna po naravovarstvenih predpisih. Pri vodenju gostov in na skupnih lovih ima avtoriteto, saj lahko zaradi nespoštovanja njegovih navodil pride do nesreč. V težjih vremenskih razmerah ravna odgovorno in preudarno.
Vse povedano je tudi v intervjuju potrdil predsednik Lovske družine Žiri.

Postavil sem štiri hipoteze.

Anketiranci menijo, da je loviti naravno.
Hipoteza je potrjena, saj velika večina meni, da je loviti naravno. Tudi naš intervjuvanec meni, da je loviti popolnoma naravno, ker lov obstaja že od pradavnine. Lovijo tako živali kot človek in oboji brez plena ne bi preživeli. Prehranska veriga je odvisna od uspešnosti pri lovu.

Večina anketirancev še ni šla na lov.
Hipoteza je potrjena. Podatek me ne preseneča, saj sem predvideval, da bo tako. Zavedam se, da so anketiranci le učenci osnovne šole.

Anketiranci vedo, da imamo v Žireh Lovsko družino.
Hipoteza je potrjena. Le odstotek učencev ne ve, da je v Žireh Lovska družina. Čeprav je odstotek majhen, me je presenetil, saj sem pričakoval, da bodo vsi anketiranci vedeli zanjo.

Živali imajo mir pred ljudmi v gozdu.
Hipoteza ni potrjena, saj večina anketirancev meni, da živali nimajo miru pred ljudmi. Ljudje bi se morali zavedati, da hodijo v gozdu po neoznačeni poti in tako plašijo živali v njihovih domovih oziroma gozdovih.

5 ZAKLJUČEK/SKLEPI

V tej raziskovalni nalogi sem prišel do zelo zanimivih zaključkov. Naučil sem se mnogo stvari o zgodovini lova na splošno kot na Slovenskem in Žirovskem. Ker se sam zanimam za lovstvo, saj je oče lovec, sem se odločil anketirati vrstnike z Osnovne šole Žiri o tem, koliko so sploh seznanjeni s to temo.
Anketo je rešilo in oddalo precej več fantov kot deklet. Največ odgovorov sem dobil od šestošolcev, a sem pri pregledovanju odgovorov dobil bolj natančnejše od tistih anketirancev, ki obiskujejo najvišje razrede Osnovne šole Žiri. O tem, kdo je lovec, so navedli različne odgovore, nekatere bližje pravi definiciji in vlogi lovca, drugi pa so bolj spominjali na stereotipe o lovcih. Večina anketiranih meni, da je lov nekaj naravnega. Anketirani so ravno tako kritični do lova na račun zaslužka. Večina vprašanih se lova še ni udeležilo, kar ne čudi glede na njihovo starost oziroma mladost. Ravno tako opažajo pomembnost vloge lovca, s katero pa so se že spoznali v okviru šole/pouka in obšolskih dejavnosti (razne šole v naravi). Anketirani so ravno tako mnenja, da je pri lovu poleg skrbi za divjad pomembno sklepanje novih vezi. V lovu se združujejo ljudje različnih poklicev, interesov, političnih prepričanj, različnega premoženja idr. Večina anketirancev je vedelo, da imajo Žiri lovsko družino. O tej mi je več povedal g. Darko Hudolin, predsednik LD Žiri, od katerega sem izvedel marsikaj novega in pomembnost delovanja lovske družine v kraju samem.
Prišel sem do zaključka, da jih še kar veliko ne ve, katere so naloge lovcev, kar pa so že večkrat povedali, menim pa tudi, da je preveč stereotipov o lovcih, ki niso primerni.
Raziskal bi pa še delo lovcev drugod in bi jih primerjal z delom lovcev v Žireh.

6 VIRI IN LITERATURA

Ambrožič, I. in ostali: *Divjad in lovstvo*. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije, 2012.

Berginc, M.: *Varstvo narave, lov in lovstvo.* Gozdarski vestnik, 54 (5−6), 257−261, 1996.

Cvenkel, F.: *Lovčev priročnik*. Učbenik za lovski izpit. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije. 1989.

Erhatič Širnik, R.: *Lov in lovci skozi čas*. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije, 2004.

Kolar, B.: *Ekologija živali in varstvo okolja divjadi*. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije, 1999.

Lovčev pogreb. Dostopno na: http://web.bf.uni-lj.si/jbozic/muzej/konc12l.jpg, 20.1.2018.

Narobe svet. Dostopno na: https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/panjske-koncnice/630lju0017086, 20.1.2018.

Lisica brije lovca. Dostopno na: http://web.bf.uni-lj.si/jbozic/muzej/konc10l.jpg, 20.1.2018.

Lovec meri na volka. Dostopno na: https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/panjske-koncnice/630lju0007952 21.1.2018.

Lov na severnega medveda. Dostopno na: https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/panjske-koncnice/630lju0001034, 21.1.2018.

Lovec meri na medveda. Dostopno na: http://www.antonukmar.si/J3/images/pdf/2015_2016/PANJSKE_KONCNICE.pdf, 22.1.2018.

Merjasec za lovcem. Dostopno na:https://www.etno-muzej.si/sl/digitalne-zbirke/panjske-koncnice/630lju0007978, 22.1.2018.

Mole, V: *Lov in lovci na Žirovskem*. Žirovski občasnik: Zbornik za vsa vprašanja na Žirovskem. 46, 85 – 89, 2016.

Narodne pesmi: *Lovska*. Dostopno na: https://www.narodne-pesmi.si/index.php?option=audio&audio_section_id=8&audio_id=459, 26. 1. 2018.

Narodne pesmi: *Lovska zaroka*. Dostopno na: https://www.narodne-pesmi.si/index.php?option=audio&audio_section_id=10&audio_id=478, 26. 1. 2018.

Narodne pesmi: *Po gozdu lovec s puško hodi*. Dostopno na: https://www.narodne-pesmi.si/index.php?option=audio&audio_section_id=8&audio_id=383, 26. 1. 2018.

Perko, F. *Strategija razvoja slovenskega lovstva*. Gozdarski vestnik, 54 (5−6), 262−266, 1996.

Zgodovina lova in lovstva. Dostopno na: http://www.ldloka.si/zgodovina-lova-in-lovstva.htm, 13. 2. 2018.

Hudolin, D. *Ustni vir.* Škofja Loka, 2018.

7 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

ANKETA

Pozdravljeni! Delam raziskovalno nalogo o lovu na Žirovskem. Prosil bi, če lahko na spodnja vprašanja odgovoriš tako, da obkrožiš en odgovor oz. dopišeš, kakor zahteva vprašanje. Zahvaljujem se ti za iskrene odgovore in zagotavljam, da je anketa anonimna.

Jakob, 8. razred

SPOL: M Ž
RAZRED: 6. 7. 8. 9.

1. Kdo je lovec?

_____
_____

2. Kaj meniš, ali je loviti naravno? Utemelji.

_____
_____

3. Ali si že bil kdaj na lovu?	DA	NE
4. Ali je lovec tudi poklic?	DA	NE
5. Ali je kakšen tvoj sorodnik lovec?	DA	NE
6. Lovci so povezani v lovskih družinah. Meniš, da je tako prav.	DA	NE
7. Tudi v Žireh je Lovska družina. Si to vedel?	DA	NE
8. Ali ti je kdo predstavil delo lovca oz. lovske družine?	DA	NE

9.Če si obkrožil DA pri 8. vprašanju, napiši kdo in kdaj se je to zgodilo?

_____
_____

10. Katere vrste divjih živali so značilne za Žiri?

_____ _____
_____ _____

11. Se ti zdi, da imamo od divjih živali več koristi ali škode. Obkroži.

a) koristi b) škode

12. Ali imaš doma kakšno žival? Napiši.

_____

13. Ali okrog doma opaziš divje živali? DA NE

14. Če si obkrožil DA, napiši katere.

_____

14. Meniš, da imajo živali v gozdu mir pred ljudmi? DA NE
15. Ali poznaš kakšen pregovor ali vic o lovcih? Napiši.

_____

_____

Priloga 2: Vprašanja za intervju

Vprašanja za intervju

1. Kdo Vas je navdušil, da ste postali član LD Žiri, koliko ste bili stari ob vstopu v LD Žiri in koliko let ste že aktivni član?
2. Opišite svoje delo in funkcije, ki ste jih do danes opravljali v LD Žiri.
3. Ali je loviti naravno? Utemeljite svoj odgovor!
4. Kako bi deset let staremu otroku razložili pomembnost delovanja lovske družine?
5. Ali člani LD Žiri ozaveščajo prebivalce občine Žiri o pomembnosti delovanja LD Žiri?
6. Ali je obstoj LD za našo družbo nujen? Utemeljite.
7. Ali člani LD Žiri vsaj enkrat letno predavajo osnovnošolcem o pomembnosti in namenu delovanja lovskih družin v Sloveniji?
8. Kakšne so naloge starešine oz. predsednika v LD Žiri?
9. Kdaj je bila ustanovljena LD Žiri?
10. Koliko meri lovišče LD Žiri in kako je razdeljeno?
11. Koliko članov ima LD Žiri?
12. Koliko članov aktivno sodeluje pri opravljanju nalog LD Žiri?
13. Kolikšna je povprečna starost članov LD Žiri?
14. Kako poteka izobraževanje novih članov v LD Žiri?
15. Zakaj naša družba potrebuje Lovske družine? Utemeljite.
16. Katere lovske objekte ima v svojem lovišču LD Žiri?
17. Na koga naj se obrnemo, če povozimo divjad? Kdo financira nastalo škodo?
18. Je v vašem lovišču veliko povoza divjadi? Koliko, glede na plan odstrela?
19. Koliko lovskih stez imate v lovišču? Čemu so namenjene?
20. Bi radi še kaj dodali, kar nisem vprašal, pa menite, da je prav, da vemo?